

Gelin, dürüst olalım.

Konu ruhsal gerçek olduğu zaman, öğrenmekte yavaş davranırız.

Tanrı, şu gerçeği bilir:

*“Şimdiye dek öğretmen olmanız gerekirken, Tanrı sözlerinin **temel ilkelerini** size yeni baştan öğretecek birine ihtiyacınız var. Size yine süt gerekli, katı yiyecek değil.” (İbraniler 5:12)*

Ah!

Tanrı, merhameti sayesinde öğretmenlerin en sabırlısıdır. Uzun zaman önce öğrenmiş olmamız gereken temel ilkeleri tekrarlamaktan ve yeniden ifade etmekten asla kaçınmaz. Tanrı, bize yardımcı olmak için Kitabına, en önemli gerçeklerden birini grafiksel olarak resmeden yüzlerce öykü dahil etmiştir.

“Kan dökülmeden bağışlama olmaz.” (İbraniler 9:22)

Günahın bağışlanması, kutsallığı mükemmel olan Yaratıcımız tarafından, hiçbir zaman basit bir mesele olarak görülmemiştir. Tanrı, günahın dünyaya girdiği günden itibaren günahkârlara, yalnızca uygun bir kurbanın kanının günaha kefarete edebileceğini (günahı örtebileceğini) öğretmeye başladı. Adil Yargıç olan Tanrı, günahı, günahkârı cezalandırmadan ancak bu şekilde yargılayacaktı.

RAB, Adem ve Havva'nın günahlarını örtmek için uyguladıkları kişisel çabaları reddetti. Günahın ücreti ölüm ile ödenmedikçe, Tanrı günahı bağışlayamazdı. Kayın ve Habil'in öyküsü bize aynı dersi öğretti. İbrahim ve İshak'ın öykülerinde de aynı öğretişi gördük.

Yaratılış kitabını izleyen, Mısır'dan Çıkış ve Levililer gibi Eski Antlaşma kitapları bu kurban yasasına boyun eğen erkeklerin ve kadınların öyküleriyle doludurlar.¹⁸⁹

“ÜZERİNİZDEN GEÇECEĞİM”

Mısır’dan Çıkış kitabı, Tanrı’nın daha önce vaat etmiş olduğu gibi, İbrahim’in soyunu bir ulus olarak organize etmesi hakkında yazılmış olan çok çekici bir öykü içerir.

Tanrı’nın, İbrahim’e daha önceden söylemiş olduğu gibi¹⁹⁰, tanrısal bir biçimde düzenlenmiş olan olaylar dizisi aracılığıyla, İsrail soyu, Mısırlı firavunların yönetimi altında baskı gören köleler haline geldiler. Tanrı, belirlediği zaman geldiğinde onları bu kölelikten kurtaracağını vaat etti ve Tanrı bu süreç içinde dünyaya, Adem’in çocuklarını günaha olan tutsaklıklarından kurtarmak için yaptığı Planının “resimlerini” aktaracaktı.

Fısıh’ın öyküsü işte budur.

M. Ö. 1490 yılı sıralarında, RAB, Musa’nın sözü aracılığıyla Mısır ülkesinin üzerine on korkunç bela getirdi. Bu mucizevi belirtilerin ilk dokuz tanesi –Rab, bu dokuz bela ile çok tanrılı Mısır’ın sahte tanrılarına meydan okudu ve onları yenilgiye uğrattı– Firavun’un Tanrı’nın sözüne boyun eğmesini ve İsraililere gitmeleri için izin vermesini sağlamadı.¹⁹¹ Tanrı, bunun üzerine Musa’ya, Mısırlı ve İsraili her ailenin ilk doğan erkek çocuğunun ölüme mahkum edildiğini insanlara bildirmesini söyledi. Gece yarısı belirlenen zaman geldiğinde, ölüm meleği ülkeden geçecek ve her evde bulunan ilk doğan erkek çocuğu öldürecekti.

Bu duyuru, kötü haberd.

İyi haber ise şuydu: Tanrı, bu ölüm belasından kurtulmak için bir yol sağlamıştı. RAB Musa’ya, her aileye, *‘koyun ya da keçilerden, kusursuz, erkek ve bir yaşında bir kuzu’* (Mısır’dan Çıkış 12:5) seçmelerini söylemesini buyurdu. Sonra belirlenen zaman geldiğinde, kuzunun öldürülmesi ve kanının her evin yan ve üst kapı sövelerine sürülmesi gerekecekti. Kuzunun kanını yan ve üst kapı sövelerine süren ve ölüm belası ülkeden geçtiğinde o evin içinde kalan herkes kurtulacaktı.

RAB vaat etti:

“Kan görünce üzerinizden geçeceğim; Mısır’ı cezalandırırken ölüm saçan size hiçbir zarar vermeyecek.” (Mısır’dan Çıkış 12:13)

Her şey Tanrı’nın söylemiş olduğu gibi gerçekleşti. Tanrı o gece *kan altında* olan tüm ilk doğan erkek çocukları korudu; diğerlerinin hepsi mahvoldular. Ölüsü olmayan ev yoktu.

Evet, *her* evde bir ölü vardı.

Ya bir *kuzu* ya da *ilk doğan* erkek çocuk ölmüştü.

O gece, evlerinin yan ve üst kapı sövelerine kan sürmüş olanlar baskı ve tutsaklık yaşamından kurtuldular; kölelikleri sona erdi ve özgür ve kurtarılmış bir halk haline geldiler.

Kurtuluşlarının kefaret bedeli neydi?

Bir kuzunun kanı.

Kurban yasası, bir kez daha *günah ve ölüm yasası* üzerinde zafer kazanmıştı. Bu olayı izleyen yıllarda Yahudiler *Fısıh*'i kutlayacaklardı; Tanrı'nın bir kuzunun kanı aracılığıyla kendilerine sağlamış olduğu büyük kurtarışı hatırlamaları gerektiği için *Fısıh*, Yahudiler tarafından her yıl bir bayram olarak kutlanacaktı.

HALKINA ÖNDERLİK EDEN TANRI

Tanrı, ilk *Fısıh* gecesinde, İsrailoğullarını Mısır'daki dört yüz otuz yıllık tutsaklıklarından kurtardı ve onları Mısır'dan çıkartarak çöle götürdü. Tanrı'nın planı, onları İbrahim, İshak ve Yakup'a ve onların soylarına vaat etmiş olduğu ülkeye geri götürmekti. Yolculuk ettikleri süre zarfında Tanrı'nın Kendisi onlara gözle görünen ve onları rahatlatan bir şekilde eşlik etti.

“Gece gündüz ilerlemeleri için RAB gündüzün bir bulut sütunu içinde yol göstererek ve geceleyin bir ateş sütunu içinde ışık vererek onlara öncülük ediyordu.” (Mısır'dan Çıkış 13:21)

Rab çöldeki halkına yalnızca önderlik etmekle ve onlara ışık vermekle kalmadı, aynı zamanda Kudretli Kolu aracılığıyla Kızıldeniz'in ortasında onlara bir yol açtı ve peşlerinde olan Firavun'un ordusundan onları kurtardı. Ve sonra aynen Musa'ya söz vermiş olduğu gibi onları Sina Dağı'na getirdi.¹⁹²

Orada, bu dağın eteklerinde sayıları iki milyonun üzerinde olan bu yeni ulus tam bir yıl kamp kurdu. Bu kurak çölde nasıl ayakta kalabileceklerdi? İyiliği sınırsız, lütfu sonsuz olan Tanrı, onlar için gökyüzünden ekmek ve kayadan su sağladı.¹⁹³ İsraililer, kendilerini tutsaklıktan kurtaran Tanrı'ya teşekkür etme, O'na güvenme ve itaat etme gibi konularda sürekli başarısız oldular, ama Rab yine de onlara her zaman sadık kaldı. O'na karşı günah işlediklerinde onları yargıladı ve O'na iman ettiklerinde onları bereketledi. RAB, seçmiş olduğu ulus ile bu şekilde çalıştı, öyle ki çevredeki uluslar O'nun kurtarış yolunu görebilsinler, üzerinde düşünebilsinler ve bu yolun nasıl olduğunu bilebilsinler. Tanrı, aynı zamanda insanların Kendisini kişisel bir şekilde tanıyabileceklerini anlamalarını da istedi.

RAB, İsrail'e On Buyruğu ve diğer yasaları verdikten sonra, halkına *Konut* ya da *Buluşma Çadırı* olarak adlandırılan eşsiz bir kutsal yer yapmalarını buyurdu.

KONUT

“Aralarında yaşamam için Bana kutsal bir yer yapsınlar. Konutu ve eşyalarını sana göstereceğim örneğe tıpatıp uygun yapın.” (Mısır’dan Çıkış 25:8-9)

Tanrı’nın eski halkının bu özel çadırı yapmasının amacı neydi? Ve bu çadırın Tanrı tarafından gösterilecek *“örneğe tıpatıp uygun”* yapılması neden bu kadar çok önemliydi?

Tanrı, bu çadırı onlara, Kendisinin nasıl olduğunu ve Kendisine nasıl yaklaşılması gerektiğini çok görsel bir şekilde öğretmek için kullanmayı tasarladı.

Kutsal Kitap, çadır ve çadır ile ilgili konular hakkında elli bölüm içerir; bu nedenle bu konuların hepsinin burada açıklanması mümkün değildir. Biz, yalnızca en temel konuların bazılarını işaret etmekle yetineceğiz.

TEK YOL

Tanrı çadırı dünyaya, Kendisi mükemmel kutsallığa sahip olmasına rağmen hala insanlarla bir arada oturmak istediğini öğretmek için tasarladı. Ancak yine de Tanrı ve insan arasında çok büyük bir engel mevcuttur.

Bu engel GÜNAHTIR.

Tanrı’nın insanlar arasındaki mevcudiyetini sembolize eden özel çadırın çevresinde, dikdörtgen şeklinde çok büyük bir avlu vardı. Bu avlunun etrafındaki çit, özenle dokunmuş ince keten perdelerden ve perdeler için yapılmış tunç direklerden oluşturulmuştu. Perdelerin boyunun yüksekliği iki buçuk metreydi – böylece dışarıdan hiç kimse içeriye göremeyecekti. Tanrı, insanların Kendi yüce katının dışında bırakıldıklarını anlamalarını istiyordu. İşte kötü haber buydu.

İyi haber ise, Tanrı’nın, günahkârların Kendisine yaklaşabilmeleri için bir yol hazırlamış olduğuydu. Duvarın, lacivert, mor ve kırmızı iplikle dokunmuş ince ketenden perdesi olan bir kapısı vardı. Günahkârların bir kuzu ya da diğer uygun olan kan kurbanları ile Tanrı’nın huzuruna girebilecekleri tek yol, bu *tek kapı*¹⁹⁴ aracılığıyla sağlanıyordu.

RAB, İsraililere akasya ağacından büyük bir *sunak* yapmalarını ve bu sunağın üzerini tunç ile kaplamalarını söyledi. Bu sunak, kapı ile Tanrı’nın özel çadırının arasında bir yere konması gerekiyordu. Bir günah sunusu getiren kişiler ellerini masum hayvanın başına koyacak ve içinde buldukları konumu, yani çaresiz günahkârlar olduklarını itiraf edeceklerdi. Sonra hayvan öldürülecek ve bedeni sunağın üzerinde yakılacaktı. Tanrı, *günah ve ölüm yasasını* yalnızca *kurban yasasının* yenebileceğini, insanlara bu buyrukları aracılığıyla bir kez daha söylemiş oluyordu.¹⁹⁵

Tanrı'nın kuralı açık ve netti: Kan dökülmeksizin, günahın örtülmesi mümkün değildi. Günaha kefaretilmediği takdirde, Tanrı ile barışmak (doğru ilişki) imkansızdı.

Tanrı aynı zamanda Musa'ya içi ve dışı saf altınla kaplanmış, akasya ağacının tahtasından eşsiz bir sandık yapmasını da söylemişti. Tanrı'nın konutuna ait bu eşyanın adı *Antlaşma Sandığı'ydu*. Bu Antlaşma Sandığı, Tanrı'nın gökteki tahtını sembolize ediyordu. Tanrı'nın On Buyruğu yazdığı taş levhalar bu altın sandığın içine kondu. Sandığın, *Bağışlanma Kapağı* olarak adlandırılan saf altından yapılmış kapağının iki yanında dövme altından birer Keruv figürü yer alıyordu. Keruvlar, Tanrı'nın gökteki tahtının etrafını çevreleyen görkemli meleklerdir. Tanrı, Musa'ya Antlaşma Sandığı'nı konutun en iç bölümüne (En Kutsal Yer'e) koymasını söyledi.

EN KUTSAL YER

Tanrı'nın konutu, iki odaya ayrılmıştı. Öndeki oda *Kutsal Yer* ve en iç bölümdeki oda *En Kutsal Yer* ya da *Kutsallar Kutsalı* olarak adlandırılmıştı. Bu iç bölümdeki kutsal yer, "*asil kutsal yerin, yani **asil göğün** yalnızca bir örneğiydi.*" (İbraniler 9:24)

En Kutsal Yer, Tanrı'nın oturduğu yer olan Cenneti sembolize ediyordu. Bu özel oda, kübü andıran bir biçimde yapılmıştı – odanın uzunluğu, genişliği ve yüksekliği birbirlerine eşittiler. Kutsal Yazılar'da yaptığımız yolculuğun sonuna yaklaşırken, bir gün tüm imanlıların evi olacak olan ve yine aynı şekilde bir küp biçiminde bina edilmiş bu göksel kenti göreceğiz.

Günümüzde pek çok kişi bir katedralin, kilise binasının, caminin, havranın ya da bir türbenin kutsal yerler olduklarını ileri sürer, ve bu tür yerler genellikle Tanrı'nın kurtarıcı planını reddeden kişilerle dolup taşar. Gerçek kutsallık, bir yerde bulunmaz. Gerçek kutsallık, yalnızca Tanrı'nın bağışlama ve doğruluk sağlayışını almakla bulunabilir.

PERDE

Konutun dış görünüşü sadeydi: hayvan derilerinden yapılmış çok büyük bir çadır. Konuta *dışardan bakıldığında*, hiç de etkileyici değildi, ama *iç kısmı* insanı hayrete düşürecek kadar güzeldi.¹⁹⁶ Konutun iki odası *perde* olarak adlandırılan ince ketenden kalın bir kumaş ile ikiye ayrılmıştı.

"Lacivert, mor, kırmızı iplik ile özenle dokunmuş ince ketenden bir perde yap; üzerini Keruvlar ile ustaca süsle." (Mısır'dan Çıkış 26:31)

Perde, insanı, Tanrı'nın Varlığı'nın görkemini ve ışığını barındıran *En Kutsal Yer'den* uzak tutacaktı. Perdenin herkese bildirdiği buyruk şuydu: **UZAK DUR yoksa ÖLÜRSÜN!**

Bu özel perde Tanrı'nın doğruluk standardını sembolize ediyordu. Tanrı Musa'ya On Buyruğu vererek insanlığa, Kendi doğruluk standardı hakkında bilgi vermişti. Yine de her şeye rağmen bu on buyruk Tanrı'nın talep ettiği hakkında yalnızca sınırlı bir görüş sağlamaktaydı. Tanrı'nın nihai planı, talep ettiği şeyi sergileyecek olan Oğlu'nu yeryüzüne göndermekti. Tanrı'nın istediği, MÜKEMMELLİKTİ.

Tanrı'nın Standardı, Mesih olacaktı. Tanrı perdeyi bize **Kendisini** düşündürmek için tasarladı.

Bu güzel perde saf keten kumaştan yapılmıştı ve Mesih'in saflığına örnek oluştuyordu. Mesih günahsız; kutsal olacaktı.

Saf keten üç parlak renkli iplik ile dokunmuştu – lacivert, mor ve kırmızı.

Lacivert = göklerin rengi. Mesih, göğün Rabbi olacaktı.

Kırmızı = yeryüzünün, insanın ve kanın rengi.¹⁹⁷ Mesih günahkârların yerini alarak acı çekmek ve ölmek için et ve kandan oluşan bir beden alacaktı.

Mor = mavi ve kırmızı renklerin karışımı. Mesih, Tanrı-İnsan olacaktı. Mor, kraliyeti sembolize eden bir renktir; Mesih, Kendisine güvenen herkesin yüreğinde ruhsal krallığını kuracaktı. Daha sonra ise yeryüzünde fiziksel krallığı ile hüküm sürecekti.

Mor, nasıl mavi ve kırmızı renkleri arasında bulunan bir renk ise, Mesih de aynı şekilde Tanrı ve insan arasında aracılık etmek için yeryüzüne gelecekti.

*“Çünkü tek Tanrı ve **Tanrı ile insanlar arasında tek Aracı** vardır. O da insan olan ve kendisini herkes için fidiye olarak sunmuş bulunan Mesih İsa'dır. Uygun zamanda verilen tanıklık budur.”* (1. Timoteos 2:5-6)

GÖRKEM BULUTU

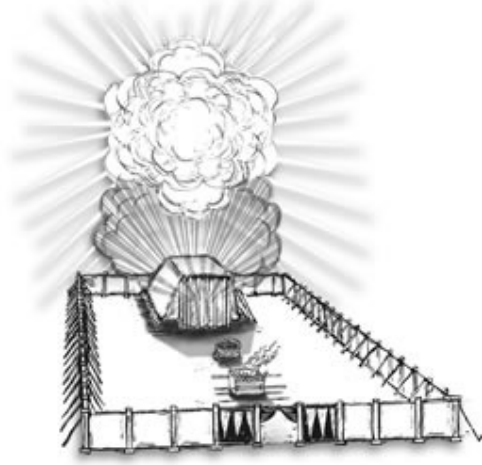
Konutun yapımı tamamlandıktan ve her şey Tanrı'nın planına uygun olarak konutun içine yerleştirildikten sonra, Tanrı, göklerdeki tahtından Varlığı'nın görkemini büyük bir bulutun içine koyarak yeryüzüne gönderdi ve bu görkem bulutu konutu doldurdu.

*“O zaman bulut buluşma Çadırı'nı kapladı ve **RAB'in görkemi konutu doldurdu.** Musa, Buluşma Çadırı'na giremedi, Çünkü bulut her yeri kaplamış, RAB'in görkemi konutu doldurmuştu.”*
(Mısır'dan Çıkış 40:34-35)

Rab, Varlığı'nın göz kamaştırıcı ışığını, Antlaşma Sandığı'nın Bağışlama Kapağı üzerindeki iki Keruv arasında bulunan En Kutsal Yer'e yerleştirdi.

Tanrı, halkı ile bir arada olabilmek için halkın arasına gözle görülebilir bir şekilde gelmişti.

*“RAB egemenlik sürüyor, titresin halklar! Keruvlar arasında **tahtına oturmuş**, sarsılsın yeryüzü!”* (Mezmun 99:1)

Görkemi ile en kutsal yeri doldurarak ve Bulutunu çadırın üstüne yerleştirerek Yaratıcı, dünya uluslarına ve doğacak olan kuşaklara çok önemli bir ders öğretiyordu: tek gerçek Tanrı günahkârları Kendisi ile bir ilişkiye sahip olmaya davet eder, ama bu daveti yalnızca belirli koşullar altında geçerlidir.

GÖRSEL ÖRNEKLER

Konut, Tanrı'yı ve Tanrı'nın insanlar hakkındaki planını bilmek isteyen kişilere çok sayıda görsel malzeme sağladı.

Şu görüntüyü gözlerinizin önünde canlandırın.

Tanrı'nın titiz ve kesin talimatları ile uygun olarak bu kurtarılmış köle ulus – İsrail'in on iki oymağı– çadırlarını Sina Dağı'nın eteklerinde bir çarmıh biçiminde düzenlenmiş bir tarzda kurmuşlardı. Konut, tam merkezde yer alıyordu. Konutun güneyinde üç oymak, kuzeyinde üç oymak, batısında üç oymak ve doğusunda üç oymak olmak üzere on iki oymak konutun çevresine çadırlarını kurmuşlardı.¹⁹⁸ Üzerlerinde duran parlak görkem bulutu nedeniyle tek gerçek Tanrı'nın aralarında bulunduğunu hiç kimse inkar edemezdi.

Konut-çadırın yalnızca tek bir kapısı olan yüksek, beyaz keten kumaştan yapılmış bir kapı ile çevrelendiği gerçeği bize başka görsel dersler de öğretebilirdi. Kapının iç tarafında bir sunak vardı. Günahkârlar Tanrı'ya sembolik mükemmellikteki bir kurbanın dökülmüş kanı temelinde yaklaşmadıkları takdirde Tanrı'nın yüceliğinden yoksun kalırlardı.

*“Canlılara yaşam veren kandır. Ben onu size **sunakta kendinizi günahtan bağışlatmanız için** verdim. Çünkü **kan, yaşam karşılığı günah bağışlatır.**”* (Levililer 17:11)

Bir ölüm cezası ödenmedikçe, günah bağışlaması olamazdı. Ve insanların her günah işledikleri zaman konuta bir kurban getirmeleri imkansız olduğu için Tanrı, yılın her gününde bir kuzunun öldürülmesini ve sunakta yakılmasını buyurdu: her sabah ve her akşam. RAB’be ve O’nun planına güvenen herkes bu günlük sunuların yararlarının keyfini çıkartabilir ve Yaratıcısı ile yenilenmiş bir ilişkiden tat alması mümkün olabilirdi.

“Düzenli olarak her gün sunağın üzerinde bir yaşında iki erkek kuzu sunacaksınız.Kuzunun birini sabah, öbür kuzuyu akşamüstü sunun.Bu yakmalık sunu Buluşma Çadırı’nın giriş bölümünde, Rab’bin huzurunda kuşaklar boyu sürekli sunulacaktır. Sizinle konuşmak için orada buluşacağım.” (Mısır’dan Çıkış 29:38-39,42)

KEFARET GÜNÜ

Tanrı, Gerçeğini halkına daha fazla gösterebilmek amacı ile, onlara, En Kutsal Yer’e – asıl göğü sembolize eden o özel oda) girilmesinin tek bir şekilde mümkün olabileceğini söyledi. Yılda bir gün, başkâhin olarak adlandırılan özel bir şekilde seçilmiş bir kişiye, içerideki bu kutsal yere girmesi için izin verilecekti. Bu *Kefaret Günü’nde*⁹⁹ perdenin arkasındaki iç bölüme geçecekti. Yanına kurban edilmiş bir keçinin kanını alacak ve bu kanı yedi kez Bağışlama Kapağı’nın, yani Antlaşma Sandığı’nın kapağının üzerine serpecekti. Eğer bu başkâhin bu uygulamanın dışında herhangi bir şekilde Tanrı’nın Huzuru’na girerse, o anda ölecekti.

O’na ve Sağlayışına bir çocuk gibi güvendikleri takdirde, Tanrı, İsraililerin günahlarını bu serpilken kan uygulaması sayesinde bir yıl boyunca bağışlayacağına söz vermişti.

Çadırın tüm ayrıntıları, eşyaları ve uygulamalarının tasarlanmasındaki amaç şuydu: dünyaya, suçlu günahkârların günahları için nasıl kefarete edileceği ve mükemmel kutsallığa sahip Yaratıcıları ile bozulmuş ilişkilerinin nasıl yenileneceği bu canlı örnekler aracılığıyla aktarılacaktı. Çadır ve çadır ile ilgili her şey, vaat edilen Mesih’i ve O’nun görevini işaret ediyordu.

Rab, böylece, yüzyıllar boyunca seçmiş olduğu Ulusu’nun kanalını kullanarak günah içinde kaybolmuş bir dünyaya yüzlerce resim ile pek çok harika vaadin haberini ilettili.

TAPINAK VE TAPINAK KURBANLARI

Musa’nın ve İsrailoğullarının RAB’bin Huzuru’nun barınması için kurdukları bu özel çadırın yapılmasından beş yüz yıl sonra, Tanrı Kral Süleyman’ı *bu taşınabilir çadırın yerine daha kalıcı bir tapınak* inşa etmesi için yönlendirdi. Yeruşalim’deki bu yeni yapının planı çadırinkine benziyordu, ama bu yeni yapı eskisine kıyasla daha büyük

ve hatta eskisinden daha güzeldi. Süleyman'ın Tapınağı, eski dünyanın mimarlık harikalarından biri haline geldi.

Çadırın açılış töreninin yapıldığı günde, Tanrı'nın görkemi En Kutsal Yer'i doldurmak için nasıl gökten indiyse, tapınağın açılış gününde de Tanrı'nın Varlığı'nın görkemli ve yaratılmamış ışığı gökten aşağı indi ve tapınağı doldurdu.

*“Süleyman duasını bitirince gökten ateş yağdı, yakmalık sunular ile kurbanları yiyip bitirdi. Ve **Rab'bin görkemi tapınağı doldurdu.** Tapınağı O'nun görkemi ile dolunca kâhinler tapınağa giremediler.”* (2. Tarihler 7:1-2)

Tapınak, bin yıl önce, İbrahim'in, oğlunun yerine bir koç kurban etmiş olduğu aynı dağın sırtında bina edildi.²⁰⁰

Bu özel tapınağı Tanrı'ya adamak amacıyla Kral Süleyman, 120.000 koyun ve 22.000 boğanın kurban edilmesini buyurdu.²⁰¹ Bu aşırılık, bin yıl sonra bu dağ sırtının yakındaki bir tepede dökülecek değerli kanın paha biçilmez kıymetini sembolize ediyordu.

Böylece, Adem'in, Habil'in, İbrahim'in ve diğerlerinin zamanlarında günaha kefarete getmeleri için sunaklarda milyonlarca sembolik kan kurbanları sunuldu – yıldan yıla sürekli sunulan son bulmayan kan kurbanları.

Sonra Mesih geldi.